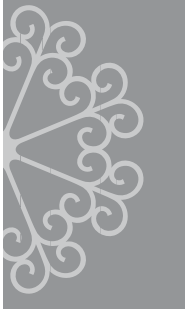

בית מדרש

226

בשבילי הפרשה

פרשת וירא תשע"ז

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	4:31
Brooklyn, NY	4:17
Chicago, IL	4:06
Johannesburg, S. Africa	6:18
Lakewood/Deal, NJ	4:19
London, UK	3:51
Los Angeles, CA	4:29
Manchester, UK	3:49
Monsey, NY	4:16
Montreal, Quebec	4:02
Toronto, Ontario	4:31
Yerushalayim	4:03
Zurich, Switzerland	4:28

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

וירא

קדושת הר הבית

בילקוט אות ק' ותנוחמו וירא כ"ב (ומובא בדעת זקנים פסוק י"ד) וז"ל הילקוט וירא את המקום מרוחק, מתחילה היה המקום עמוק דכתיב ארץ המוריה משמע שלא היה הר, אמר הקב"ה שאין דרך המלך לשכון בעמק אלא במקום גבוה מעולה ויפה והגבירו הקב"ה לכך נקרא (דה"י ב' ג') הר המוריה שמיראתו נעשה הר ע"ל. והוה דכתיב אשר יאמר היום בהר ה' יראה.

והנה מצינו במס' ע"ז מ"ה ע"א דרש ר' עקיבא בהא דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם יורשים אותם את אלהים על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן, ומפרש ר"ע כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה (וע' מ"ק ס' ד"ח ואבן עזרא ומצודות תהלים קמ"ח ל"מ הר ובענין) ועין רענן דע שיש שם ע"ז. והביאו שם תוס' וז"ל בירושלמי (הלכה ה') פריך מבית הבחירה ומסקי ע"פ נביא נבנה שם ע"ל.

וקושיית הירושלמי הוא עפ"י המבואר שם בע"ז מ"ו ע"א בעי רמי בר תמא המשתחוה לחר אבניו מהו למזבח יש נעבד במחומר אצל גבוה או אין נעבד במחומר אצל גבוה את"ל יש נעבד במחומר אצל גבוה מכשיירי קרבן קרבן דמי או לא (פ' הא דילפני בתמורה כ"ח ע"ב דנעבד פסול לקרבן דכתיב מן הבקר להוציא הנעבד, אי דין זה נאמרה גם במכשיירי קרבן). והירושלמי פשיטא ליה דיש נעבד במחומר אצל גבוה וגם מכשיירי קרבן קרבן.

ותי הירושלמי כפשוטו היינו דהראה עפ"י רה"ק שאותו הר לא נעבד וכ"כ ברמב"ם וחי' הר"ן ע"ז מ"ו. אך הקשה ר' נתן אדלר (כן הובא בח"ס עה"ת פ' ראה) דא"כ איך שייך לשון הנגי' שכל הר נעבד. ולכן פ' ר' נתן אדלר עפ"י המדרש ה"ל כוונת הירושלמי וז"ל דכל ההרים שהעמיד עליהם ע"ז ושעבדה קודם שהחזיק אצל"ה בארץ אותם נאסרו לגבוה אך הר המוריה שהיה עמק ולא העמידו עליהם ע"ז שם לעבדו עד אחר שנעשה הר ע"י תפלתו של אל"ה ואז כבר ניתן לו הארץ ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו. והנה ידע דהע"ה שאין לך הר גבוה וכו' וא"א לבנות בהמ"ק בהר ואין כבוד של מלך לשכון בעמק היינו מקום. וע"כ אמר אם אתם שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה' ויהיה משכנות לאביר יעקב שלזה צריך הר ולא מקום ולזה צריך נביא שגילה להם שזה ההר היה מקום בתחילה ונעשה הר אח"כ ע"ל. (וכע"ז פ' באהבת יונתן, בהפסרת יום א' דסוכות, עה"פ ועמדו רגליו ע"ש). (והוסיפו דזהו כוונת הפסוק ויקרא לו אברהם ה' יראה, דהיינו שלעתידי יהיה מקום המקדש אלא דקשה שכבר נעבד ההר וע"ז מתיר הפסוק, אשר יאמר היום בהר ה' יראה).

בפ' זו כתיב וירא את המקום מרוחק, ומדובר על המקום הקדוש בירושלים והגיע אברהם ממרוחק, ובכן, הנה לאחל לחיים ולשלום לחברינו המצויינים שיחיו שיוצאים אחד שחר, כי ראו ירחי כלה של ישיבתנו הק', וראו את המקום מרוחק, ובאים עם כל הכשרון שלהם, להשתתף בעמקות ולפולל, בסוגיא הנלמד בשיבה.

"שהשמחה במעונו"?

הסביר מרן זצ"ל: יש בזה ביאור נפלא ומאלף במאירי שם וז"ל: "סעודת הבן של ברית מילה אין אומרים בה שהשמחה במעונו משום צערא דינוקא, והשמחה מתבלבלת ליראת צערו של התינוק, עכ"ל. כלומר, מפני צערו של התינוק הנימול, מתבלבלת השמחה של הסועדים בסעודת הברית. צא ולמד עד כמה מגיע עניין נושא בעול עם חבירו, שאפילו צערו של התינוק הנימול מבלבל את שמחת הנוכחים, עד שאינם מברכים "שהשמחה במעונו".

מרן ראש הישיבה

ר' נחום פרצוביץ' זצוק"ל

לרחף למעלה, אלא ההיפך, היה יורד נוקב ומ' עמיק תמיד ליסוד ההלכה. למעלה מחמישים שנה היתה לי הזכות לשאת ולתת עמו בדברי תורה פעמים רבות לאלפים. ותמיד היתה לי ההרגשה שלא יורדים לסוף דעתו.

...כשנולד שמואל וראו את מעשיו אמרו כולם "דומה שזהו", כלומר, העולם כולו קבעו והכריזו פה אחד בלי עוררין שזהו המיועד לתפקיד רם בישראל. כך היה רבי נחום, ע"י כולם נבחר והסכימו עליו שהוא הראש ישיבה המיועד לישיבת מיר.

אזכיר מה שאמר מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל אחרי חופתו עם בתו בפני כל הקהל שהיה מלא מפה אל פה, וזה לשונו: "בתי, אשריך שאת מד בקת לגוף קדוש כזה", עכ"ל. כך אמר רבו עליו שהיה יודע מה חיליה, נאמרו הדברים בפניו ובפני כל קהל ת"ח.

רבי נחום הלך לעולמו, מאין אנו מוצאים תמורתו!

מספרים שדוקא מעת שמחלתו התחילה להתגבר עליו, אז היו תלמידיו נוהרים אחריו ביותר, לפי שדבריו היו נמסרים במתינות רבה מחמת חולשתו וכך עלתה קרנו. באו מקצבי תבל לשמוע את רבי נחום וכך נתרבו הספסלים בישיבת מיר...

נקי טהור וקדוש היה מרחם אמו, ... כל כשר ורונותיו השקיע לתורה וליר"ש כל ימיו, בן חמישים כבן עשרים ובן עשרים כבן שתיים עשרה, הקדישם לתורה ולעבודה, לבסוף נתקדש גופו בכל מיני טהרה...

וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים נושא בעול עם חבירו

פעם השתתף מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ' זצוק"ל בסעודת ברית מילה ובקשו ממנו לדרוש בפני הציבור. קם מרן זצ"ל ואמר: ידועה הגמ' בכתובות (ח.) שאומרת שאין אומרים "שהשמחה במעונו" בברכת המזון בסעודת ברית מילה, משום דאיכא צערא דינוקא. וצ"ב: וכי מחמת שיש צער לינוקא לא אומרים כל המסובים בסעודת הברית

דברי הבחינו

מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ' זצוק"ל י"ח במרחשוון תשמ"ז

מתוך דברים לזכרו שכתב ידדו
הגאון רבי שלום צבי הכהן שפירא
זצ"ל, משגיח ישיבת "בית התלמוד":
... לא באתי בשורות אלו להעריך גדול-דעה זה. רק אספרה דברים שראיתי מקרוב.

דברי המים

לפני יובל שנים בבית מדרשו של מרן רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל הכרתיו לראשונה. מקומו של רבי נחום בתפילה היה בספסלים שאל מול פני המזרח, מקום שהתלמידים הגדולים והמכר בדים היו יושבים, נקלעתי על ידו וראיתי שהוא מתפלל בלי תפילין, סברתי לתומי אולי תפילו נפסלו, הצעתי לו תפילין משלי, והוא הפתיע אותי בתשובתו "עדיין לא הגעתי לבר מצוה".

אני למדתי אז בבית מדרשו של רבי אלחנן וראיתי רק את אחרוני, והוא היה כבר זה שדיבר עם רבנו פנים אל פנים, והיה נושא ונותן עמו יום יום אחרי השיעור של מרן זצ"ל. יניק וחכים היה כבר בגיל אחד עשרה.

טרם בואו לברנוביץ' למד בישיבת רמיליס שבולנא. סיפרו אז, שהיה צריך להכנס שם לקיבוץ, אולם מפני כבוד התלמידים המבוגרים הותם הועבר לישיבה בברנוביץ'.

רבי נחום היה עילוי בכשרון, שיטתו לא היתה

התבוננות בפרשת העקידה

קצת, ומבואר דאברהם התפלל שתהיה זכות העקידה לכלל ישראל לדורות, ולשון הירושלמי בהמשך שנענה לו הקב"ה לתפילתו, וא"כ זהו הביאור עננו כמו שענית, דהיינו הבטחה זו שתעמוד זכות העקידה לדורות.

וכד מעיינינן בדברי הירושלמי שם נראה שיש פלוגתא בזה, דז"ל הירושלמי על המשנה שם שאומרים מי שענה את אברהם וכו' ברוך אתה ד' גאל ישראל, ובגמ' שם בירושלמי הקשו ולא יצחק נגאל, ותירצו כיון שנגאל יצחק כמי שנגאלו כל ישראל, ואח"כ הביא הירושלמי למימרא הנ"ל שאברהם התפלל שתעמוד זכות העקידה לדורות, וכוונת הדברים דהירושלמי הקשה מאי טעמא חותמין גאל ישראל הרי יצחק נגאל, ועונה הירושלמי כיון שנגאל יצחק כמי שנגאלו כל ישראל, ולכאורה קשה דמה הקשה הירושלמי דיחתמו גאל יצחק, הרי אברהם התפלל שיעמוד זכות העקידה לדורות כדברי הירושלמי בהמשך, א"כ שפיר חותמין גאל ישראל דע"ז התפלל.

ומוכח מכאן דבר חידוש, דהירושלמי נקט דאברהם התפלל שלא תהיה עקידה, ונענה על זה, וע"ז הקשה דא"כ היה לחתום גאל יצחק דעל זה היתה התפילה, ותירץ כיון שנגאל יצחק כמי שנגאלו כל ישראל, וא"כ נראה דהמשך דברי הירושלמי הוא תירוץ נוסף על הקושיא דיחתמו גאל יצחק, וע"ז תירץ דתפילת אברהם היתה שיועיל זכות העקידה לדורות, ולכן שפיר חותמין גאל ישראל, ובתירוץ קמא סברו דאברהם התפלל להצלת יצחק ולכן ראוי לחתום גאל יצחק, א"כ יוצא דשתי דעות בירושלמי בזה, דלתירוץ קמא התפלל להצלת יצחק, והמשך דברי הירושלמי הוא תירוץ נוסף הסובר דתפילתו היתה לדורות, ולכן ראוי לחתום גאל ישראל.

ומצינו בדברי הילקוט (באות ק"א), על הפסוק וישם אותו על המזבח, וז"ל: "עיני אברהם בעיני יצחק ועיני יצחק בשמי שמים, והיו דמעות מנשרות ונופלות מעיני אברהם עד שהיתה קומתו משוטטת בדמעות, א"ל בני הואיל והתחלת על רביעית דמך יוצרך יזמין

נזכר בתפילת זכרונות את העקידה, דמזה מוכח דשייך ענין העקידה לזכרונות, ולהאמור יש ליישב, דבתפילת הזכרונות עוסקים בזכותו של אברהם בעקידה שכבש רחמיו ועשה בלבב שלם, ולזה צריך זכרון, וכל זה בזכותו של אברהם, אך זכות העקידה של יצחק לא נזכר בתפילת זכרונות, דאפרו צבור ומונח זכות זו לא צריכה לזכרון.

ויש להוסיף בזה דאף דאמרן דתפילת זכרונות היא על זכות אברהם בעקידה, מ"מ מצינו שנזכר גם זכות יצחק בפירש"י בפרשת העקידה, שהביא דברי המדרש על הפסוק, ד' יראה אשר יאמר היום בהר ד' יראה, וז"ל: "ד' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות, כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים, בהר ד' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה", עכ"ל.

ומבואר כאן דזכות העקידה של יצחק דאפרו צבור ומונח מועילה שיהיה כפרה לישראל בכל שנה ביום הזה, וזהו כאמור דבר נוסף, דגם זכותו של יצחק דאפרו צבור ומונח מועיל לכפרה בכל שנה, וזה כאמור אין צריך לזכרון.

ב. במשנה במסכת תענית (דף ט"ו ע"א), איתא מי שענה את אברהם אבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וכו', וזהו מקור התפילה בסליחות עננו כמו שענית לאברהם אבינו בהר המוריה, ולא נתבאר דעל מה ביקש אברהם אבינו ונענה בהר המוריה, דבתורה לא נתפרש שהיתה שם תפילה.

ומצינו בירושלמי תענית (פרק ב' הל' ד') על המשנה שמי שענה לאברהם אבינו, וז"ל: "אמר אברהם לפני הקב"ה רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי להעלות את יצחק בני היה לי להשיב ולומר לפניך וכו', ולא עשיתי כן אלא כבשתי יצירי ועשיתי רצונך, כן יהי רצון מלפניך שבשעה שיהיו בניו של יצחק בני נכנסים לידי צרה ואין להם מי ילמד עליהם סגוריא אתה תהא מלמד עליהם סגוריא, ד' יראה אתה נזכר להם עקידתו של יצחק אביהם ומתמלא עליהם רחמים", ע"כ דברי הירושלמי, וכן הובא בילקוט בשינוי לשון

א. הנה כבר דנו הרבה המפרשים, דכפי המבואר בדברי חז"ל היה זה הנסיון הקשה שעמד בו אברהם, והקשו דהרי נסיון של מסירות נפש על קידוש השם הוא דבר שעמדו בו בכלל ישראל בכל הדורות, וא"כ מה הרבותא בעמידה בנסיון העקידה, והרבה דרכים נאמרו בזה, יש שפי' שאכן כח זה של מסירות נפש לדורות הושרש ע"י אברהם אבינו שעמד בנסיון העקידה, ויש שפי' ע"פ דרשות הר"ן שכתב שלא היה ציווי על העקידה, כי אם כלשון הכתוב קח נא דהיינו שדבר זה תלוי ברצונך, ואם לא תרצה אינך חייב, ולדרך זו יוצא דזהו גופא שמסר את יצחק לעקידה ואף שלא צווה לכך, זהו הרבותא בנסיון זה, ועוד כמה פירושים נאמרו בזה.

ונראה דיש לפרש באופן נוסף, דעצם מסירת יצחק לעקידה אין זה העיקר, אלא כמו דאיתא בתפילת מוסף של ראש השנה בתפילת זכרונות, שמבקשים שיעלה זכרון עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, כן יכבשו רחמין את כעסך מעלינו. והיינו דההדגשה היא על עשייה בלבב שלם ללא הרהורים ופקפוקים כלל, ודבר זה הוא זכות העקידה לדורות וכנוסח התפילה דכן יכבשו רחמין את כעסך, דזהו מידה כנגד מידה של כבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, ומעתה יש לפרש דהעמידה בנסיון העקידה הוא בשלימות המעשה שהיה בלבב שלם, וא"כ אף דעצם ענין מסירות נפש הוא דבר שעמדו בו רבים, אך שלימות המעשה בזה הוא מעלת אברהם אבינו בעקידה שעקד את יצחק בנו.

ולפי מה דאמרן דעיקר ענין הזכרונות בתפילת ר"ה הוא על הלבב שלם שהיה בעמידה בנסיון העקידה, יתיישב מה שיש להקשות, דהנה בפרשת בחוקותי איתא בפסוק וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, וכתב רש"י מדברי חז"ל שלא נאמרה זכירה ביצחק כיון שאפרו צבור ומונח לפני, ומבואר דזכות העקידה אין צריכה זכרון, וא"כ קשה דמ"ט

ראה במצבו נסיון משמים לנסותו האם מחלתו תפריעו מלימודו, ואכן עמד בנסיון זה, וקיבל נסיון זה בלבב שלם, כאברהם אבינו בשעתו בנסיון העקידה וכמוש"נ לעיל.

ולא רק בזמן לימודו שמר על צילותא, אלא גם בשאר הזמנים לא היה ניכר בהנהגתו שום דבר המטרידו ממחלתו, ופעם אמר בשם הגרי"מ גורדון זצ"ל ראש ישיבת לומז'א שהיה ידוע כבעל יסורין, ולא היה זה ניכר עליו כלל, ותמיד היה בסבר פנים יפות, ואמר שנוהג כן משום שפניו של אדם הם רה"ר, ואין לאדם רשות להיות מזיק ברה"ר. והנהגת אאמו"ר היתה על דרך זה.

ובמשך כל אותן השנים אמרו כמה אנשים כשנכנסו לבקרו, שבשיחתו עמם לא ניכר כלל עליו שהוא רתוק על מושבו, שקיבלם בסבר פנים יפות ושוחח עמהם באריכות על עניניהם, עד כדי שהיו פעמים שהיו מאריכים לשבת אצלו, וכשיצאו התנצלו ואמרו שהיה נראה עליו שרוצה שישבו אצלו עוד, וכל זה מהנהגתו לעמוד בנסיון, ולקבל כל אדם בספ"י ובסבלנות ואורך רוח, ואף שמפאת מחלתו עלה לו זה בקשיים מרובים.

וזכרון זה מהנהגת אאמו"ר מחייב כל אחד ואחד, שלא יוכל להפטר ולומר בזמן זה קשה לי להתרכז בלימודי מפני טרדות שיש לי, אלא אדרבה זוהי עבודת האדם לשמור על צילותא דשמעתתא אף בזמנים שמתרגשים על האדם טרדות שונות ומשונות, וחיזוק זה יהיה לעי"נ אאמו"ר זצ"ל.

והמשיך בלימודו ואמירת השיעורים כמקודם, עד שעליו ניתן לומר לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני.

גם הספרים חידושי רבי נחום הם מהשיעורים שאמר בשנות מחלתו, עד שנתקיים בו דברי חז"ל תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי, ששיעורים אלו נשארו חקוקים בספרו לדורות.

והנה על דברי חז"ל אלו שתורה שלמדתי באף היא שעמדה לי, כתב מרן בעל אבי עזרי זצ"ל בהקדמת ספרו, שלכאורה סותר זה לדברי חז"ל ששמעתתא בעי צילותא, וביאר שכוונת חז"ל שיהיה צילותא דשמעתתא גם במצב של אף, וזהו שלמדתי באף שלא נפגמה הצילותא דשמעתתא גם במצב של אף, ובאופן זה היא שעמדה לי.

וכדברים האלו ראינו אצל אאמו"ר זצ"ל, ששמר על צילותא דשמעתתא בכל שנות מחלתו, והיה לו ישוב הדעת בכל המצבים, ולא היה נראה עליו שום מצב של קוצר רוח, וכל הנהגתו היתה במתינות וסבלנות, וכמה פעמים אמר לי הרב העורך את ספרי אאמו"ר זצ"ל, ששמע את הקלטות מהשיעורים, ותמיד נאמרו הדברים בישוב הדעת ובסבלנות לכל שואל, ונשמעו הדברים כמו שאדם בריא אומרם, ולולי שידע שהיה חולה, לא היה מאמין שנאמרו הדברים בזמן מחלתו, וזהו כאמור שהיה לו צילותא דשמעתתא ואף על פי שלמד באף.

והנהגה זו צריכה תלמוד כיצד ניתן להגיע לדרגה זו, ואפשר להסביר זאת, שאאמו"ר

לך קרבן אחר תחתך, באותה שעה פער פיו בבכיה וגעה געיה גדולה, והיו עיניו מרופפות וצופות לשכינה, והרים קולו ואמר אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי וכו', באותה שעה הן אראלים צעקו חוצה וכו', מי יאמר לפניך על הים זה קלי ואנוהו, שבועת כה יהיה זרעך מה תעשה לה, מיד אל תשלח ידך אל הנער", עכ"ד הילקוט. ובמדרש זה מבואר דאכן התפלל אברהם שלא יעקד יצחק, וזה כתירוף קמא דירושלמי הנ"ל.

ורק דיש מקום לשאול דא"כ שהתפלל אברהם שלא יהיה עקידה, אזי לכאורה חסר בעמידה בנסיון, דאם קיבל צוויי של הקב"ה בשלימות אזי לא היה לו להתפלל שלא תהיה עקידה, ובזה צ"ל דאדרבה יש כאן עמידה בנסיון יותר, דכדאמרן לעיל עיקר העמידה בנסיון הוא קבלת הדברים בלבב שלם, ומעתה אף שהתפלל שלא יעקד, מ"מ אם לא היתה נענית תפילתו היה מקבל בלב שלם גזירת שמים, א"כ זהו עמידה בנסיון יותר, דאף אם לא תיענה תפילתו מ"מ יקבל גזירת שמים בלב שלם.

○○○

בשבת זו י"ח מרחשון חל יום הזכרון ה' לפטירתו של מרן אאמו"ר זצ"ל. וזהו זמן ראוי להזכר ולהתבונן וללמוד מדרכיו.

כידוע שנים רבות היה אאמו"ר זצ"ל חולה במחלה שהסבה לו קשיים מרובים, ופעמים רבות היו לו יסורים ממנה, ועם כל זה לא שינה משיעוריו וסדריו, ולא אירע אף פעם שהחסיר מאמירת השיעור, אלא התגבר

Living Examples

Harav Hagaon Meir Tzvi Shpitzer Shlit"á

When Hashem appeared to Avimelech and rebuked him for taking Sarah, Avimelech argued back, צדיק תהרג, I did nothing wrong! Why are You saying that I'm going to die?

Hashem's response was: וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא – now, you must give Sarah back, because Avraham is a *navi*. The Gemara asks (*Bava Kamma* 92, *Makkos* 9): Did Avimelech need to give Sarah back only because she was married to a *navi*? Why is it relevant that Avraham was a *navi*?

The Gemara explains that Avimelech claimed that he was innocent, because he had no way of knowing that Sarah was married, and therefore he had done nothing wrong and didn't deserve to be killed. Hashem answered him by stressing that Avraham Avinu is a *tzaddik*, someone from whom Avimelech should have learned *derech erez*, as Rashi and the Ritva say. Avraham Avinu's example should have taught Avimelech how to treat a person who comes to town, and to first inquire about the person and make sure you know who's who and what's what before you do anything. If Avimelech didn't avail himself of this lesson that he could have learned from Avraham Avinu, then he deserves to be killed.

This is the way *gedolei Yisrael* teach us throughout the ages. Besides the lessons that we learn directly, from their *shiuim*, there's also the example that these *tzaddikim* set for us, which we have to learn from. The Gemara says that even a non-Jew like Avimelech deserves to be killed because he had the opportunity to learn from a *tzaddik* and failed to do so.

If this is the way the *tzaddik* is meant to influence us, then this is also the way we must attempt to influence our children. The *passuk* says: וְלַמְדֵתֶם אֹתָם אֵת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבֵיתְכֶם, and R' Shimon Shkop wonders why the *passuk* shifts from telling us, "Teach your children" to telling us "when you sit in your house." He answers that if the child sees the father learning when he's in his house, that itself serves as an example, one that will prompt the child to want to learn himself.

The Gemara teaches (*Bava Basra* 24) that there was a lot of Torah emanating from Yerushalayim, as the *passuk* says: תִּצְאָ תוֹרָה וּדְבָר. Tosafos asks, how did the Torah of Yerushalayim emanate to the entire Klal Yisrael? Tosafos answers that when Yidden came to Yerushalayim to be *oleh regel* three times a year, they witnessed and were impressed by the *kedushah*, by the *avodah* of the *korbanos*, and this gave them *chizuk* that enabled them to learn Torah even when they left Yerushalayim.

The people of Yerushalayim influenced the world even without uttering a word, simply by virtue of their actions, which were seen by others. The Chasam Sofer in *Bava Basra* notes that this is the way to teach Torah throughout the ages. Besides what we learn in a *shiur*, if we're *zocheh* to see other people learning, and to observe the way our parents and rebbeim learn, then this will impress us, and filter through to our children and the next generation, bringing about positive results. This, says the Chasam Sofer, is why the words: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ are followed by the words: וְשִׁנְנֶתָם לְבָנֶיךָ. If a father sits and learns Torah himself, that will have the automatic effect of teaching his children as well.

The Dubno Maggid cites the Vilna Gaon's teaching that the best way to influence others to learn Torah is not to push them, but rather to learn yourself, and to learn so much that it spills over naturally to the people around you.

We have the *zechus* to welcome, this coming week *b'ezras Hashem*, 200 *chashuveh yungerleit* from all over the world who will be *mechazek* us by joining us here in Yerushalayim for the Yarchei Kallah of the Mir Yeshiva. We should be *zocheh* to learn together, and in this way, Torah will emanate from the Mir Yeshiva and from Yerushalayim: תִּצְאָ תוֹרָה וּדְבָר ה' מִירוּשָׁלַם.

Live It, Don't Preach It

In the haftarah of Parashas Nasso, we read the story of Manoach and his wife, who received detailed instructions from the *malach* regarding the halachos of *nezirus* that would apply to their son Shimshon from birth. After the *malach* appeared to Manoach's wife, Manoach begged that the *malach* should return. When the *malach* came back, he simply repeated the instructions, concluding with the words: כל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמֹר. The *meforshim* ask, what new insight did the *malach* offer when he came to them the second time? Why did Manoach want the *malach* to come back?

R' Shimon Schwab explains that Manoach and his wife understood the instructions that applied to Shimshon, but Manoach couldn't understand how it was possible to raise his son as a *nazir* and teach him to follow all the halachos of what he's not allowed to drink, eat, and touch if Manoach and his wife, Shimshon's parents, are not following those halachos themselves. The *malach* answered that they were right to be concerned. The *Meshech Chochmah* explains that the *malach* meant, "Everything I instructed you regarding Shimshon, you should be careful with yourselves, and in this way you will be able to be *mechanech* your son Shimshon as well."

The Ramban wrote his famous letter, *Iggeres HaRamban*, after he parted

from his family. Before he left Spain, we don't find that he instructed his son and his *talmidim* regarding all the *mussar* in his letter. It must be, then, that as long as the Ramban was there, he served as a shining example of everything he later wrote in his letter. The people around him didn't need to hear his *mussar* or see these instructions written. Only when he left, and the people no longer had him as a constant reminder of what to aspire to and strive toward, did he write down these instructions. Until then, the very existence of the Ramban was the ultimate *mussar*.

Similarly, in the *Haggadah shel Pesach* we say: ...וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא. בְּעֵבוֹר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשַׁעַר שְׁיֵשׁ מִצָּה וּמִרְרֹר מִנְחִים לְפָנֶיךָ. The *meforshim* note that the way to fulfill וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ and be *mechanech* children is: בְּשַׁעַר בְּשַׁעַר – when the father himself has the matzah and maror in front of him. When the father demonstrates in his own life that he lives up to the ideals that he expects of his children, then he will be successful in his life's goal and mission of וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ. Such a father will manage to transmit to his son and to future generations that which is important to him.

May we be *zocheh* to learn from our rebbeim and the *talmidei chachamim* among us, and to give over to our children through personal example.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

